

Rainbow Economy

เมื่อความหลากหลายกลายเป็นพลังทางเศรษฐกิจ

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศขึ้นอยู่กับการเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้ความรู้ ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มศักยภาพ การส่งเสริมให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถเข้าถึงโอกาสในการทำงาน การประกอบธุรกิจ และตลาดได้อย่างเท่าเทียม จึงไม่เพียงเป็นประเด็นด้านสิทธิและความเสมอภาค แต่ยังมีนัยสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ แนวคิด Rainbow Economy หรือ “เศรษฐกิจสีรุ้ง” สะท้อนให้เห็นว่าสังคมที่เปิดกว้างสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนในการขยายฐานผู้ประกอบการ เพิ่มผลิตภาพ และสร้างโอกาสใหม่ด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวได้อย่างไร

มุมเศรษฐกิจ

โดย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวา

แคนาดาเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ ข้อมูลที่กระทรวงนวัตกรรม วิทยาศาสตร์ และการพัฒนาเศรษฐกิจแคนาดา (Innovation, Science and Economic Development Canada: ISED) เผยแพร่เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2568 ระบุว่า แคนาดามีธุรกิจที่เป็นเจ้าของหรือดำเนินกิจการโดยผู้มีความหลากหลายทางเพศกลุ่ม 2SLGBTQI+ มากกว่า 100,000 แห่ง จ้างงานกว่า 435,000 คน และก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจมูลค่ากว่า 22,000 ล้านดอลลาร์แคนาดา ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนถึงบทบาทของผู้ประกอบการกลุ่มนี้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสร้างการจ้างงานของประเทศ

รัฐบาลแคนาดาจึงจัดสรรงบประมาณ 25 ล้านดอลลาร์แคนาดาผ่านโครงการ 2SLGBTQI+ Entrepreneurship Program ภายใต้การสนับสนุนของ ISED และบริหารโครงการโดย Canadian Queer Chamber of Commerce (CQCC) หรือหอการค้าผู้ประกอบการที่มีความหลากหลายทางเพศของแคนาดา โดยมุ่งส่งเสริมการเริ่มต้นและขยายกิจการผ่านกลไกสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ (1) Business Scale-Up สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพธุรกิจผ่านระบบพี่เลี้ยง การเข้าถึงโอกาสจัดซื้อจัดจ้าง และการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดส่งออก (2) Ecosystem Fund สนับสนุนองค์กรที่ช่วยพัฒนาทักษะและเครือข่ายผู้ประกอบการ และ (3) Knowledge Hub ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจ เพื่อสนับสนุนการกำหนดนโยบายและมาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญของแนวทางดังกล่าวคือการมองความเท่าเทียมเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ การเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการเข้าถึงความรู้ เครือข่ายธุรกิจ และตลาดได้กว้างขึ้น ไม่เพียงเอื้อต่อการเกิดธุรกิจใหม่ แต่ยังช่วยเพิ่มการแข่งขัน นวัตกรรม และการจ้างงาน ขณะเดียวกัน สภาพแวดล้อมการทำงานที่เปิดกว้างยังมีส่วนช่วยดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจในระยะยาว

อีกตัวอย่างหนึ่งของแคนาดาคือ Rainbow Registered ซึ่งเป็นระบบรับรองธุรกิจและองค์กรที่มีมาตรฐานการให้บริการอย่างเท่าเทียมและเป็นมิตรต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ ดำเนินการโดย CQCC ร่วมกับ Tourism HR Canada โดยเปิดรับธุรกิจทุกขนาดและทุกสาขา ธุรกิจที่ได้รับการรับรองต้องผ่านกระบวนการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และสามารถใช้สัญลักษณ์ Rainbow Registered เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค

โดยเฉพาะในภาคการท่องเที่ยวและบริการ ระบบดังกล่าวสะท้อนแนวทาง การเปลี่ยนความมุ่งมั่นด้านความเท่าเทียมให้เป็นมาตรฐานที่ตรวจสอบได้ และช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถสื่อสารกับตลาดเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากการสร้างโอกาสใหม่แล้ว การส่งเสริมความเท่าเทียมยังช่วยลดต้นทุนทางเศรษฐกิจจากการกีดกัน รายงาน Thailand LGBTQI+ Biz Forum 2025 ของมูลนิธิแอ็พคอม (APCOM Foundation) ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรระดับภูมิภาคที่มีสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพฯ ได้นำเสนอผลการศึกษาของ Open for Business เครือข่ายธุรกิจระดับนานาชาติที่ศึกษามิติทางเศรษฐกิจของความหลากหลายทางเพศ โดยประเมินว่า การกีดกันผู้มีความหลากหลายทางเพศอาจทำให้เศรษฐกิจเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจคิดเป็นร้อยละ 1.47 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) (ประมาณ 33,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี) ขณะที่ประเทศไทย

อาจมีความสูญเสียทางเศรษฐกิจคิดเป็นร้อยละ 0.70 ของ GDP (ประมาณ 122,000 ล้านบาทต่อปี) จากการสูญเสียบุคลากร ผลิตภาพแรงงานที่ลดลง และผลกระทบต่อสุขภาวะ แม้ตัวเลขดังกล่าวเป็นค่าประมาณตามกรอบการศึกษา แต่สะท้อนถึงความสำคัญของการส่งเสริมโอกาสอย่างเท่าเทียมในการพัฒนาตลาดแรงงานและทุนมนุษย์

ความร่วมมือระหว่างไทยกับแคนาดาในประเด็นดังกล่าวมีพื้นฐานที่เป็นรูปธรรม โดยกระทรวงการต่างประเทศแคนาดา (Global Affairs Canada: GAC) ได้สนับสนุนงบประมาณ 2.4 ล้านดอลลาร์แคนาดาแก่ APCOM ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพฯ เพื่อดำเนินโครงการ Connecting Voices for LGBTQI Socio-Economic Inclusion and Human Rights in Asia ในช่วงปีงบประมาณ 2021/22–2024/25 โดยมุ่งเสริมสร้างศักยภาพองค์กรภาคประชาสังคมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีความหลากหลายทางเพศในภูมิภาค ความร่วมมือนี้สะท้อนบทบาทขององค์กรที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยในการเชื่อมโยงแคนาดากับเอเชีย และเป็นพื้นฐานสำหรับการต่อยอดสู่การพัฒนาทักษะ เครือข่ายผู้ประกอบการ และโอกาสทางเศรษฐกิจร่วมกัน

ในกรุงออตตาวา เทศกาล Capital Pride ยังเป็นพื้นที่สำคัญในการเชื่อมโยงชุมชนกับเครือข่ายระหว่างประเทศ โดยในเดือนสิงหาคม 2569 สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวา ได้ร่วมเดินขบวน Capital Pride Parade กับคณะทูตประเทศต่าง ๆ ภายใต้เครือข่าย Diplomats for Equality โดยไทยเป็นประเทศจากภูมิภาคเอเชียที่ร่วมลงนามในแถลงการณ์ประจำปี 2569 ซึ่งเผยแพร่โดย Global Affairs Canada การมีส่วนร่วมดังกล่าวไม่เพียงสะท้อนความมุ่งมั่นของไทยในการส่งเสริมความเท่าเทียม แต่ยังเป็นโอกาสในการขยายเครือข่ายความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคธุรกิจ และองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อต่อยอด ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

สำหรับประเทศไทย การมีผลบังคับใช้ของกฎหมายสมรสเท่าเทียมเมื่อเดือนมกราคม 2568 เป็นพัฒนาการสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศในฐานะสังคมที่เปิดกว้าง และสร้างโอกาสในการต่อยอดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ นอกจากภาคการท่องเที่ยวแล้ว ไทยยังมีจุดแข็งในอุตสาหกรรมบันเทิงและคอนเทนต์ โดยเฉพาะซีรีส์ Boys' Love (BL) และ Girls' Love (GL) ซึ่งได้รับความนิยมในต่างประเทศ และสร้างรายได้จากการจำหน่ายลิขสิทธิ์ แพลตฟอร์มสตรีมมิง กิจกรรมพบปะแฟนคลับ และสินค้าเกี่ยวเนื่อง สะท้อนศักยภาพของไทยในการเชื่อมโยงความหลากหลายกับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และการส่งออกบริการ

โอกาสสำคัญอีกประการหนึ่งคือการผลักดันให้กรุงเทพฯ เป็นเจ้าภาพ WorldPride 2030 ซึ่งเป็นมหกรรมระดับนานาชาติภายใต้การให้สิทธิ์ของ InterPride โดยเครือข่าย Bangkok Pride ได้เสนอตัวเป็นเจ้าภาพ ภายใต้การสนับสนุนจากกระทรวงการต่างประเทศ กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการขับเคลื่อน Pride City Network Thailand เพื่อเชื่อมโยงการส่งเสริมความเท่าเทียมกับการพัฒนาเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ หากไทยได้รับเลือก จะนับเป็นครั้งแรกที่ WorldPride จัดขึ้นในทวีปเอเชีย และเป็นโอกาสสำคัญในการดึงดูดนักเดินทาง องค์กร และผู้ประกอบการจากทั่วโลก ตลอดจนกระตุ้นธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร การจัดประชุมและนิทรรศการ และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

อย่างไรก็ดี การสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจจาก WorldPride จำเป็นต้องมองไกลกว่ารายได้จากการจัดกิจกรรม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรฐานบริการ ทักษะบุคลากร และความพร้อมของผู้ประกอบการ รวมถึงการกระจายโอกาสไปยังเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ ประสบการณ์ของแคนาดา โดยเฉพาะระบบ Rainbow Registered และการสนับสนุนผู้ประกอบการผ่าน CQCC จึงเป็นแนวทางที่ไทยสามารถศึกษาและต่อยอดผ่าน

ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เพื่อให้ประโยชน์จากการจัดกิจกรรมระดับนานาชาติขยายไปสู่ภาคธุรกิจและชุมชนในระยะยาว

หัวใจของ Rainbow Economy จึงไม่ได้อยู่ที่รายได้จากเทศกาลหรือกำลังซื้อของผู้มีความหลากหลายทางเพศเพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่การเปลี่ยนความเปิดกว้างของสังคมให้เป็นโอกาสทางเศรษฐกิจที่เข้าถึงได้จริง ทั้งการเพิ่มผลิตภาพ การขยายฐานผู้ประกอบการ การสร้างนวัตกรรม และการเปิดตลาดใหม่ กรณีของแคนาดาชี้ให้เห็นว่าความเท่าเทียมไม่เพียงเป็นคุณค่าทางสังคม แต่ยังสามารถเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม

ตุลาคม 2569

ข้อมูลอ้างอิง:

1. https://www.canada.ca/en/innovation-science-economic-development/news/2025/02/minister-valdez-announces-12-more-recipients-of-canadas-first-ever-2slgbtqi-entrepreneurship-program.html
2. https://ised-isde.canada.ca/site/ised/en/programs-and-initiatives/2slgbtqi-entrepreneurship-program
3. https://queerchamber.ca/rainbow-registered/
4. https://www.canada.ca/en/global-affairs/news/2022/07/backgrounder-canada-announces-funding-for-3-lgbtq2i-related-projects-in-developing-countries.html
5. https://www.canada.ca/en/global-affairs/news/2026/08/diplomats-for-equality-2026-joint-statement.html
6. https://www.apcom.org/wp-content/uploads/2025/09/2025-APCOM-LGBTQI-Biz-Report_v12-web.pdf
7. https://www.mfa.go.th/en/content/mfa-supports-networking-dips-corps-pride-network-2
8. https://www.interpride.org/worldpride/

9. https://www.m-society.go.th/news_view.php?nid=3282228450
10. https://www.tatnews.org/2026/06/tat-joins-bangkok-pride-parade-2026-in-support-of-inclusive-tourism/

ภาพประกอบ:

1. ภาพร่มและธงสีรุ้งหน้าร้านค้า โดย Pexels (Th2city Santana)
2. ภาพคนถือป้ายสมรสเท่าเทียม โดย มูลนิธิ APCOM
